СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ. — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION.

ТРИ ЦЕНТИ РІК XLV. Ч. 201. Джерзі Сіті, Н. Дж., понеділок, 30-го серпня 1937. VOL. XLV. No. 201. Jersey City, N. J., Monday, August 30, 1937. THREE CENTS

ВАШИНГТОН ОСТЕРІГАЄ КИТАЙ І ЯПОНІЮ

ВАШИНГТОН. — Секретар стейту Гол вислав до урядів Японії й Китаю ноту, якої зміст публично не проголошено, але про яку відомо, що Злучені Держави застерегли собі в ній право жадати відшкодування за всі шкоди, які понеслиб американські громадяни внаслідок операцій згаданих держав у Китаю. До цього включено теж американські кораблі.

Одержано повідомлення про бльокаду.

Департамент стейту одержав офіційне повідомлення про проголошену Японією бльокаду. Та з цього повідомлення не знати ясно, чи цею бльокадою є теж обняті й чужинецькі кораблі.

Не знають, що робити.

Вашингтонський уряд опинивсь у добрім клопоті. Бо якщо прийме офіційно до відома проголошену Японією бльокаду, то тимсамим мусить визнати, що між Китаєм і Японією існує війна, бо нема бльокади без війни. А таке визнання дуже комплікує положення Америки.

ВИПОВІДАЮТЬ ФОРДОВІ „ВІЙНУ".

МІЛВОКІ. — На конвенції Обєднаних Автомобілевих Робітників проголошено в присутності 1,100 делегатів зібрати спеціяльний фонд у сумі $400,000, призначений на боротьбу з Фордом, щоб тим чином примусити його визнати автомобілеву юнію. Кожного члена цеї юнії оподатковано на ту ціль сумою $1. Відповідну резолюцію принято серед співів і окликів. Ухвала запала по довгій дебаті, підчас якої Джан Луїс, голова Комітету Промислової Організації, заповів, що робітники „Форд Мотор Компані" таки стануть членами юнії. Підчас своєї промови Луїс назвав „робітничим зрадником" Виліема Гріна, президента Американської Федерації Праці. Промовляли підчас дебати і робітники, що працюють у Форда, а між ними й один мурин. Всі вони твердили, що робітники, що працюють у заводах Форда, раді вступити до юнії. Імен тих бесідників не подано до публичного відома.

Називає Луїса „передовим робітничим провідником".

Коли проголошено вислід голосування у справі оподаткування на боротьбу з Фордом, розпочато демонстрацію, що тревала 10 мінут, підчас якої співано пісню „Солідарність назавжди". Зроблено теж овацію Луїсові, а Гомер Мартин, президент Обєднаних Автомобілевих робітників, назвав його „передовим робітничим провідником".

КАЖЕ, ЩО НЕ ГОДИТЬСЯ З КОМУНІСТАМИ.

НЮ ЙОРК. — Посадник Ля Гвардія, кандидат на поновний вибір, заявив, що хоч комуністи заявляються за його кандидатуру, то він не поділяє їхніх поглядів. Але радий, що й комуністи є зацікавлені в справі „доброї управи містом".

ЖИДИ ПРОТЕСТУЮТЬ ПЕРЕД ГОЛОМ.

ВАШИНГТОН. — Секретар стейту Гол засипаний протестами ріжних жидівських провідників. Жиди протестують тому, що дипльоматичний представник Злучених Держав буде присутній цього року на нацистівнім конгресі, який відбудеться в Норимбергу. Кажуть у своїх протестах, що неможливо бути американському амбасадорові на таким конгресі, на якім оплюгавлюють ідеали демократії.

Протест не поможе.

Та з тих протестів нічого не вийде. Бо на конгресі в Норимбергу будуть теж представники таких держав як Велика Британія чи Франція. Прибудуть вони там на „особисті запросини Гітлера".

ПОСТРІЛЕНО СТОРОЖА ТРОЦЬКОГО.

МЕКСИКО СИТІ. — Пострілено й тяжко ранено поліцая, що постійно сторожив дім, у якім живе Троцький. Кажуть, що це пробовано вчинити „атентат" на життя Троцького. Та інші твердять, що поліцай пострілив себе цілком припадково.

ХВАЛИТЬ БОЛЬШЕВИКІВ, А СТРАШИТЬ ФАШИЗМОМ.

НЮ ЙОРК. — Семюел Унтермаєр, один з найвизначніших жидівських провідників, повернувшися з Совєтів, вихвалює їх на всі лади, даючи до зрозуміння, що в Америці порядки далеко гірші ніж у Совєтах. Каже далі, що фашизм є тисяч разів небезпечніший від комунізму.

ВИКИДАЮТЬ ЧУЖИНЕЦЬКИХ РОБІТНИКІВ.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — І тут, як і по інших містах, усувають з робіт „Доблю Пі Ей" робітників, що не мають американських громадянських паперів. Покищо усунено 800 осіб, а на їх місце принято американських громадян. Та кажуть, що ті чужинці, яких позбавлено роботи, дістануть допомогу.

СТРАШНІ ПОВЕНІ В СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ.

Полуднева частина східньої Галичини потерпіла страшенно внаслідок зливи і повеней. Ріка Бистриця виступила з берегів, зірвала тами і поплила старим руслом, заподіваючи величезні шкоди полям. Також виступив з берегів Прут та залив великі обшари. Ріка Лімниця нагло зібрала та зірвала два мости.

ДОСМЕРТНИЙ ТАБОР ДЛЯ БЕЗРОБІТНИХ.

Провінційний уряд Алберти, хотячи позбутися нежонатих безробітних, які нездібні до тяжкої фізичної праці будьто задля старшого віку, або якихсь фізичних недостач, приготовив для них табор у долині ріки Пембіна, між двома малими містечками, Евансборг і Ентвисл. Туди вислають примусово тих нещасливців на ціле життя, неначе до якогось табору інтернованих у часі війни, де вони дістають два рази їсти денно й пачку тютюну. Крім того дають їм, відповідно до потреби, лиху робітничу одіж і грубі черевики. Мусять теж сповняти легку домашню роботу у таборі.

Евансборг віддалений 70 миль на захід від Едмонтону, при головнім залізничім шляху, що йде до Венкувер, і тому всяка контроля над поведінкою з нещасливцями виключена. А треба знати, що тими вигнанцями з цивілізованого осередка та зпід контролі добродійних товариств є майже самі чужинці, між ними становлять більшість українці. Англійців та родовитих канадійців у тім ізольованім таборі майже нема, бо вони не далися туди вислати. Отак уряд Ейбергардта, замісць дивіденд, створив для згаданих нещасливців табор інтернованих, де вони засуджені на нуждене, жебраче життя та скоре вимертя з причини невигод та лихого й нужденного харчу.

УБИВСТВО І САМОВБИВСТВО.

На цвинтарі у Велі Ривер, Ман., Генрі Бойчук, літ 24, вистрілом з револьвера вбив свою любку Марію Пресиловську, літ 20, і після того сам себе застрілив.

З листів, які вбивник і вбита дівчина залишили до своїх рідних, виникає, що Генрі Бойчук і Марія Пресиловська умовилися щодо своєї смерти. Закохані в листах просять поховати їх біля себе. Покищо не знати, яка була причина того подвійного душогубства, бо згадані хлопець і дівчина мали цеї осени побратися.

СОРОЧКА ВРЯТУВАЛА РИБАКІВ.

Капітан озерного пароплаву замітив далековидом білу точку на озері Онтеріо, 12 миль від пристані Порт Делузі. Завернувши в ту сторону, пароплав урятував від певної смерти чотирьох рибаків, які цілий день шукали ратунку у безвладній лодці, на якій один із них вивісив свою сорочку. Рибаками були Иосиф Ващук, Пилип Король і два американці.

АМЕРИКАНЦІ — КОПАЛЬНЯ ЗОЛОТА.

Директор провінційного бюра реклами в Торонто подав цифри, що через Онтеріо переїхали 9,000,000 туристів зі Злучених Держав. Оставили вони в провінції щонайменше $125,000,000. Уряд радіє, бо американські туристи для Онтеріо уявляють собою дійсну копальню золота. Всі копальні золота в Онтеріо стільки за цілий рік золота з себе не видадуть.

ЗАБОРОНА ІМПРЕЗ.

Від якогось часу збірівське старосто не дає дозволу на улаштування театральних вистав і ріжних імпрез. І так в останньому часі не дало староство дозволу відбути імпрези читальням „Просвіти" в громадах: Підгайчики, Славна, Цеціяка, Ярославичі, Кабарівці, Богутин, Торгів. Мотиви заборони незнані. Згадані читальні мають поважні матеріяльні втрати.

УКРАЇНСЬКИЙ ВЕЛИКАН.

У торонтоськім щоденнику „Телеграм" появилася світлина українського великана з північного Онтеріо, про якого пишуть, що Самсон у порівнянні з ним виглядав би як дудка. Ним є Антін Соколовський, молодий робітник-механік у фабриці паперу в північній частині провінції. Соколовський є високий 6 стіп і 5 цалів та важить 250 фунтів. Коли входить дверима до хати, то мусить згинатись і боком іти, щоб собою не зрушити одвірків дверей. Дорослого чоловіка Антін піднесе як ляльку одною рукою, а 500-фунтова пака паперу для нього те саме піднести, що звичайному чоловікові книгу.

Як світлина виказує, цей український Геркуль є симетрично збудований і навіть вродливий. Якщоб він узявся до кулачної боротьби, то побив би всіх чемпіонів кулачної і борбицької штуки.

БРАЗИЛІЙСЬКИЙ ДИМ ГОРОЮ.

Тішаться бразилійські часописи, що бразилійський тютюн побиває інші на світовім ринку. Вивіз тютюну за кордон збільшився за останній піврік на 36 процентів.

КЛОПІТ ЗІ ШПАКАМИ.

Природознавці в Онтеріо пропонують уживати рушниць, щоб вигубити хмари шпаків, що наносять шкоди фармерам і нищать шляхотні роди птиць, як диких канарків, тощо. Птицезнавці з місцевого університету твердять, що за 20 літ число шпаків в Онтеріо виноситиме 12,000,000,000,000. Є вони великі шкідники, бо в одній тільки околиці знищили три тисячі соснових дерев. Свої гнізда залюбки звивають у скриньках і дірах, де тільки попаде. Крадуть вони листи з поштових скринок на фармах, а по містах — усякі блискучі предмети з домів, включно з біжутерією. Мясо з них смачне. Якщо люди закоштують „паі" зі шпаків, візьмуться до їх винищування.

ДОМАГАЄТЬСЯ ВЯЗНИЦІ ДЛЯ СИНА.

17-літній Рос Лутіт був поставлений перед суд у Торонті у звязку з обвинуваченням у вломах. Його мати станула як свідок, домагаючись від судді вязничної кари для сина, аж доки не стане повнолітній. Мати твердила, що відложений речинець вязниці, а то й батоги нічого не поможуть. Батько боронив сина, спихаючи вину на лихе товариство. Але суддя послухав матери й таки післав сина до вязниці.

РОСТУТЬ, ЯК ГРИБИ.

Не зважаючи на те, що в Литвинові, пов. Підгайці, на двірському лані є косцьолек, до якого кожної третьої неділі приїздить польський священик з Завалова, — то в цьому році напроти литвинівського двора і коштом двора будують з цегли досить великий костел. А в Литвинові є аж 15 (пятнадцять) осіб рим.-кат. обряду. Та українці туди не підуть!

СМЕРТЬ ВІД БДЖІЛ.

Коло місцевости Гасфурт (Німеччина) залетів до загороди одного селянина величезний рій бджіл і пожалив цілу родину, зложену з 5 осіб, та домашні звірята. Власник загороди помер, а решта членів родини бореться зі смертю. Впали також два коні.

ВУЛИК У ШТАНАХ.

Чеські газети приносять забавну історійку, що трапилася недавно словацькому селянинові. Він усів до поїзду біля Братислави й узяв з собою у паперовому мішечку рій бджіл, що їх хотів перевезти до сусідного села. Та мабуть від потрясення поїзду, або від спеки, бджоли розлютилися й почали вилітати з паперового мішечка й вилазити по ногах у штани пасічника. Селянин закусив зуби й хотів бути спокійним, а навіть усміхався до своїх сусідок у переділі. Та коли бджоли почали підлізати все вище й вище, зірвався нараз селянин як опарений і почав до своїх сусідок несамовито кричати: „На двір, на двір!" Словачки втекли й дали знати кондукторові, що в переділі здурів чоловік. Персонал поїзду прийшов до середини й застав селянина тільки в портницях, цілком пригнобленого. Він оповів їм свою трагікомічну історію. Як жінки вийшли, він скинув штани й став витрясати бджоли при вікні. Нараз надїхав поїзд з другої сторони й протяг вирвав йому штани з рук. Закінчилася історія тим, що якийсь подорожний позичив селянинові штани, щоб він міг дістатися додому. Він зарікся возити бджоли поїздом.

БІЙКА ПІДЧАС ВЕСІЛЛЯ.

В Полянах, повіт Жовква, відбувалося весілля в домі Василя Кутного. Підчас забави під впливом алькоголю прийшло до бійки, підчас якої хтось пробив ножем плечі 28-літнього Мих. Петрусика з Борків Домінканських під Брюховичами. Петрусик помер від упливу крови.

ЗНОВ ЗАМОРДУВАЛИ В СОВЄТАХ 40 ОСІБ

МОСКВА. — Совєтська преса стверджує, що в Іркутську розстрілено знову 32 особи, всі урядовці або з родини урядовців, совєтської далеко-східньої залізниці. Совєтська влада закидала їм затроєння води в поїздових начиннях. Щоправда, ніхто від затроєння не помер, тільки знайшли у воді сірчаний розчин, і за те розстріляли 32 особи. Рівночасно з тим розстрілено в Ленінграді 8 осіб, яким закидають „шпигунство, саботаж і троцькізм".

КАТАСТРОФАЛЬНІ БЕЗПОРЯДКИ В СОВЄТСЬКІЙ ПОЧТІ.

МОСКВА. — У звязку з усуненням комісара фінансів, Гринька, і комісара комунікації, Халепського, совєтська преса признається, що в совєтській почті і телеграфах був катастрофальний безпорядок. Десятки тисяч листів пропадали на почтових складах, або їх розкрадали. Також у комісаріяті фінансів були безпорядки. Державний буджет мав грубі недотягнення і рахункові суперечності. Гринька правдоподібно за те поставлять під суд.

ДЕВЯТЬСОТЛІТТЯ КИЇВСЬКИХ ВОРІТ.

КИЇВ. — Цього року проминає 900-ліття київських Золотих Воріт, що є найстаршою памяткою з княжих часів. Ці ворота, які стояли колись попереду міста, тепер стоять у самому центрі Києва. Влада їх кілька разів підмуровувала, щоб не дати їм завалитися. З золота, очевидно, давно не осталось ні сліду. Легендарним є також перекази, що вони колинебудь взагалі були вкриті золотом.

ПОЛЬСЬКІ ЖИДИ ПОСТЯТЬ.

ВАРШАВА. — Жиди цілої Польщі, в числі 3 і пів міліона осіб, рішили постити цілий день на протест проти польського гнету. Рівночасно з тим жидівські рабіни видали відозву до всіх жидів світу, включаючи американських, щоб вони прилучилися до їх посту, а також щоб поспішили на поміч польським жидам, яких доля нині є далеко тяжча ніж перед війною.

ЗАВЗЯТІ БОЇ В КИТАЮ.

ШАНГАЙ. — В Китаю ведуться завзяті бої. Китайська армія ступнево уступає перед японською. Майже цілу околицю Вусунг китайські війська опустили. Китайський штаб заявляє, що відступ відбувається пляново і що китайські війська, відступаючи, займають згори приготовані позиції. В китайських кругах не виключають, що японцям удасться заняти Шангхай і Нанкінг, себто столицю Китаю, але це, на їх гадку, не буде нічого страшного, бо Китай такий великий, що цеї втрати болюче не відчує. Завданням китайських військ, заявив представник китайського штабу, є вдержати лад, порядок і мораль в армії та в той спосіб приготовитись до довгої кампанії. А на погляд чужих військових знавців, Японія повинна виграти війну впродовж чотирьох місяців.

БЛИСКУЧА ПЕРЕМОГА РЕВОЛЮЦІЙНИХ ВІЙСЬК.

БІЛЬБАО. — Довга кампанія еспанських революціонерів проти північно-західнього фронту закінчилася блискучою перемогою. Після Більбао впав Сантандер, а тепер ціла баскійсько-астурійська армія розбита до тла. Революціонери взяли біля 35,000 полонених, а притім відповідну скількість воєнної добичі. Тепер революціонери очищують заняту територію з червоних елементів і, закріпивши владу, перекинуть свої війська під Мадрид і Валенсію.

ЯПОНЦІ ПЕРЕПРОШУЮТЬ АНГЛІЮ.

ЛОНДОН. — Японський амбасадор зявився в англійськім міністерстві закордонних справ і висловив своє глибоке співчуття з причини пострілення англійського амбасадора японськими літаками. Є однак чутки, що англійський уряд не задоволиться тими перепросинами, а зажадає слідства і гострих кар для японських летунів. Пострілений амбасадор правдоподібно вилікується з ран.

ПОЛЬСЬКИЙ УРЯДОВИЙ КОМУНІКАТ ПРО РОЗРУХИ.

ВАРШАВА. — Польський уряд видав офіційний комунікат про селянські розрухи, в яких поліція вбила біля 60 селян. Комунікат усю вину за ці розрухи складає на польську селянську партію „Стронніцтво Людове", яка то партія розпочала селянський страйк, що мав стримати всякий довіз харчів до міст. Цей страйк, як говорить комунікат, скоро перемінився в саботаж і розрухи, які однача тепер уряд — так говорить комунікат — здавив і привернув порядок.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЯК НЕ ВІЙНА, ТО ЩО ТАКЕ?

Як Італія пішла підбивати Етіопію і як лилася кров, а люди гинули тисячами, то ні Ліга Націй, ні світові держави не могли рішитися, чи називати ці події — війною. А що діється в Еспанії і яка там ведеться кривава боротьба, про це всі знаємо, але знаємо й те, що й там в очах держав світу формально нема — війни. Подібне можна сказати і про ті події, що тепер відграваються в Китаї, де гинуть у боротьбі між японськими і китайськими військами тисячі, де нищать величезне місто, бомбардують кораблі й смертельно ранять британського амбасадора і де формально, навіть в очах американського уряду, теж нема — війни. Ось це та гра, яку називають у світі політикою, або виразніше — дипльоматією. Гра, яку звичайній людині важко зрозуміти, а це з простої причини, бо вона противиться простому розумові, якщо при розумуванні людина придержується засад якоїсь загальної етики й льогіки.

Та пробуймо відгадати, що властиво діється на Далекім Сході. Якби брати під увагу заяви Японії, то виходилоб, що вона бажає Китаєві тільки добра, спокою і порядку. Ніби радаб допомогти Китаєві обєднатися, створити сильний уряд. А на ділі справа мається якраз навпаки. Саме Японія не дає китайському національному урядові зрости в силу. Саме Японія, поминаючи центральний нанкінський уряд, пробувала полагоджувати ріжні спірні справи з урядами поодиноких китайських провінцій, щоб таким чином лекше підтягнути північний Китай під свої впливи. Бо Японія, опанувавши Манчукво, хоче посунутися ще далі в глиб Китаю. А цьому пособляє їй та обставина, що в Китаю продовжується громадянська війна і ще є такі „вожді", що завше готові торгувати інтересами рідного краю, як от той генерал Сунґ, що згодився на домагання Японії відтягнути з Піпінґа, давньої столиці Китаю, свої війська. Та військо, як відомо, мало більше патріотизму від свого провідника і відмовилось опустити Піпінґ. І ось так зачалася та боротьба, яка тепер сконцентрована біля Шанґгаю.

І чи може бути та боротьба чим іншим, як війною? І чи можна бути при здоровім розумі й не добачувати цього, що поступовання Японії на Далекім Сході це послідовне змагання використати безладдя в Китаю і в міжнароднім положенні на те, щоб поширити на Далекім Сході свої політичні впливи та скріпити себе територіяльно? Японії пішло легко з Манчуком, а тепер вона посягає по інші провінції північного Китаю, щоб дістати в свої руки нову територію з сирівцями і яких 80 мільйонів нових людей, потрібних для збуту японських товарів. Ось за це йде боротьба в Китаю, яка є на ділі дійсною війною між японцями і китайцями.

ДИПЛЬОМАТИЧНА ПЕРЕМОГА УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТСТВА

Українська нація не має ще своєї суверенної держави, але поділена між чотирма чужими державами. Цей факт відсутности державности дає можливість правникам, що ототожнюють державність із національністю, заперечувати саме існування української нації (бо, мовляв, „держава формує націю", а не „нація державу") і тримати її поза рамцями Ліґи Націй, що все була тільки Ліґою Держав (а не Націй), та й то далеко не всіх.

Українська нація всеж існує, бо затримує старі традиції втраченої державности і має велику **волю**, що виявляється в **творчій чинності** ту стару державність відтворити в нових формах. І ця воля, що збиває в твердий моноліт найактивніші чинники української нації та спонуку їх у мистецтві, в письменстві, в політиці, в суспільному житті кермуватися **спільним спадком** духового багатства, залишеного попередниками, і **спільними ідеями**, накресленими для будуччини, витворює оте ядро національного проводу, що, згідно з виразом Мусолінія, є вже „держава в процесі творення". Це ще не справжня держава, з визнаними правовими нормами, з визнаною драбиною суспільних вартостей, з дипльоматичними представниками та посольствами, але вже держава в „процесі творення". Марно булоб намагатися її не помічати; факти міжнароднього життя приводять що дня до зустрічі, а іноді до конфлікту з нею.

Хочу сьогодні оповісти про один такий **конфлікт**, що закінчився блискучою **перемогою українських національних чинників.**

Від 1922 р. існує міжнародня орґанізація студентства, відома під скороченою назвою СІЕ. І від самого початку її існування є в ній українське представництво в особах президії ЦЕСУСа, цебто Центрального Союзу Українського Студентства. На всіх конґресах СІЕ, що відбуваються що року, завжди можна було помітити представників українського студентства, що ніколи часу не марнували, але роздавали брошурки про Україну, видавані ріжними мовами (коли ще було трохи лекше на гроші), переводили корисні дискусії, боронили на кожному кроці права української нації на вільне й самостійне існування, без опікунів і протекторів.

Не всім така праця українського студентства могла подобатись. Але москалі не брали ніякої участи в СІЕ, румуни й чехи заховувалися тихо й коректно, і тільки поляки виявляли нераз привселюдно своє незадоволення; а в 1924 р., коли конґрес СІЕ мав відбутись у Варшаві, навіть відмовилися дати українським представники візи до Варшави і намагалися перебрати на себе обовязки представляти й українське студентство, що, мовляв, у більшості складається з громадян Польщі. Але ЦЕСУС, позбавлений можливости вислати своїх представників до Варшави, переказав права представництва анґлійській делеґації, яка з успіхом боронила українські права й добилася того, що українцям дано дозвіл узяти участь у варшавському конґресі, де поляки, дарма що у власній столиці, потерпіли велику поразку. Від того часу позиції українського студентства в міжнародніх студентських колах дуже зміцніли, і воно мало можливість брати участь нарівні з усіми іншими в усіх міжнародніх маніфестаціях студентського життя. Нема ніякого сумніву, що активна участь українського студентства, як виразника волі **окремої української нації,** відіграє величезну пропаґанду і політичну ролю, бо привчає міжнароднє студентство, яке висилає до СІЕ своїх найкращих представників, **будучих провідників відповідних держав,** до думки, що Україна мусить мати не тільки своє окреме представництво, але натурально і свою окрему державу. І українське студентство дуже ясно розуміло цілу вагу своєї участи в СІЕ і, не вважаючи на фінансові трудноці, робило все можливе, щоб сплачувати свої членські вкладки та брати участь у всіх конґресах, тощо.

Останнього разу воно взяло блискучу участь (у квітні б. р.) в Неаполі в міжнародній студентській виставі мистецтва, де суворі критики відзначили українських малярів між усіми іншими, як найбільш зрілих і цікавих.

Тимчасом українська студентська спортова дружина копаного мяча в Празі отримала блискучу перемогу над чеською дружиною, що не дурно вважається за одну з кращих в Европі. Ця перемога піддала думку ЦЕСУСові вислати цю дружину на міжнародні змагання студентства, що мали відбутися в Парижі при кінці серпня. Досі українці не брали ніякої участи в студентських спортових змаганнях. Наше життя не дає добрих умовин на вироблення спритних спортовців; до тогож і фінансові витрати, получені з висилкою більшої скількости люду в дальшу країну, були зависокі для орґанізації українського студентства. Проте, коли виявилося, що серед українського студентства знайшлася спортова дружина, що була спроможна понести з честю українське імя в світ, фінансові розрахунки мусіли відійти на дальший плян. Адже ж яку величезну пропаґанду українському імені й українській нації дала би бодай одна перемога української дружини, коли на стадії, в присутності стотисячного натовпу чужинців, вивішується національний прапор переможців і відіграється їх національний гимн.

Тому було вирішено вислати спортову дружину з Праги до Парижа. Студентські орґанізації почали переводити грошеві збірки на витрати подорожі й утримання спортовців у далекому місті. Але тут нараз зявилися величезні перешкоди, що їх, здавалося, було неможливо перебороти. Адже ж ці спортові змагання мали відбутися в Парижі, де панує „людовий фронт", що ним командують з Москви. А Москва відразу сказала: „До того не можна допустити!" І французькі орґанізатори спортових змагань повторили за Москвою: „До того не можна допустити!" І президія СІЕ, що складається на цей рік з представників країн „людового фронту", повторила: „До того не можна допустити!" І навіть вислала до ЦЕСУСа великого листа, в якому — аж у дванацятьох пунктах — намагалася вияснити ЦЕСУСові, чому вона не вважає можливим, щоб українське студентство, як окрема національна одиниця, брало участь у міжнародніх спортових змаганнях. Але ЦЕСУС тримався твердо і вислав до бюра СІЕ великий меморандум, у якому зясував своє становище і справу українського студентства. Дуже твердими словами він дав зрозуміти, що в ніякому разі не дозволить поменшувати ці права і винесе справу на пленум конґресу. Булоб задовго переказувати зміст дуже добре і переконливо складеного меморандума. Але ми не можемо не подати до відома українського громадянства отсього уступу, що зясовує, звідки повстали несподівані трудноці.

„Звідки виникла отся ідея, що подиктувала виконному комітетові СІЕ намір не допускати спортовців Українського Національного Центрального Союзу до участи в паризьких змаганнях? Чи не була вона часом підказана переговорами, що переводяться тепер між виконним комітетом СІЕ і представниками совєтського студентства? Ми так думаємо, бо цілком певно знаємо, що ці совєтські представники підносили питання присутности українців у лоні СІЕ, і що саме від того часу наші товариші почали відчувати сумніви щодо участи Українського Національного Союзу в СІЕ. Отже маємо всі підстави думати, що це внаслідок волі Совєтщини і її союзників повстають перешкоди для участи українців у спортових змаганнях. Таким чином політика входить у СІЕ. Вона здобуває терени спорту і загрожує зруйнувати саму СІЕ. Ми зовсім не перебільшуємо в цих наших твердженнях. Щоб у цому переконатися, досить поглянути на Ліґу Націй, що помітно підупадає від того часу, як до неї ввійшли Совєти і поширюють у ній свою діяльність".

Під кінець довгого меморандума ЦЕСУС поставив вимогу, щоб: 1) скасовано постанову виконного комітету СІЕ про недопущення українців до спортових змагань у Парижі і щоб 2) всі ті пункти з обмеженнями (вище зазначені 12 пунктів), що ґенеральний секретар СІЕ був склав і прислав ЦЕСУСові, як образливі українській нації, були також скасовані й признані за суперечні з духом і статутом СІЕ.

Одержую звістку, що меморандум ЦЕСУСа мав великий успіх, і що українським спортовцям визнано повні права, всупереч твердженням президії. Українське студентство отримало велику дипльоматичну перемогу, тим важнішу, що впродовж місяця центральні студентські орґанізації всіх европейських націй студіювали українську справу і мусіли заняти щодо неї те чи інше становище. Боротьба, як довідуюся, була велика, але тим більша перемога і тим важливіші її наслідки.

Евген Онацький, Рим.

Совєтські сірники.

Мабуть совєтські сірники дуже погані, коли в совєтській гумористичній ґазеті стрічаємо такий припис як їх уживати: „Візьми анґлійський ножик і відріж ним головку сірника. Так спрепарований сірник наближи до вогню перепачкованої запальнички та засвіти його"!

—o—

Учитель питається ученика:

— Я чув, що твій брат поїхав до Америки.

— Ні, прошу пана професора. Він мав їхати до Америки, одначе поїхав до південної Африки.

— Ах так? Нічого дивного. Він усе був слабий в ґеоґрафії...

—o—

На аматорському концерті.

— Чому цей аматор так страшно фальшує?

— Бо він глухий.

— І сам себе не чує?

— Не чує.

— То дайте йому знати, що арія вже скінчена.

—o—

Подружа розмовонька.

Жінка: — Де ти був учора в ночі?

Чоловік: — А вмієш мовчати?

Жінка: — Як гріб!

Чоловік: — То мовчи і не допитуйся!

В. Куровський.

ПАТРОНКА ФІРМИ

У відділі „Б" фірми „Рааґ і Син" панувала ввесь день атональна симфонія клацання на шістьох писальних машинах. Пять машинок грало під вправними пальцями довголітніх стенотипісток, а шеста здоганяла їх задихана. Машиністку Мілер приняли на службу щойно недавно, на пробу; вона мала великі кучері, які притримувала коліровою сіткою, рожеве личко і дуже ворушкі вії. Коли підносила очі вгору, то було в них так багато несміливости й скромности, що глядачеві аж ставало ніяково.

Її товаришки не дуже її любили.

— Вона недовго загріє тут місця. Наш шеф занадто строгий...

Та маленька сцена змінила настрої до неї. Одного дня покликали панну Мілер до телефону. Панна Ґреґор підійшла до телефону:

„Приватні розмови заборонені. Як? Но, винятково можу покликати. Панно Мілер, вас просять до телефону".

Поведінка Мілерівної була досить дивна. Коли телефонувала, поправляла собі щось на шиї і зняла комірець. Далі зняла колірову сіточку з голови, загорнула її в якийсь папірець і з пакетиком вибігла з кімнати. Пять хвилин пізніше сиділа перед своєю машинкою, якби нічого не скоїлось. Її товаришки горіли з цікавости, але були занадто горді, щоб розпитувати її. Та коли безпосередньо перед перервою на обід увійшов до бюра возний і поклав перед Мілерівною її пакетик, іще з коробкою з цукорками, панна Ґреґор не витримала:

— Подивіться! сіточка з голови Мілерівни знову вернулась до нас!

Мілерівна відвернулась і закліпала віями:

— Ті хлопчиська з університету страшенне комічні. Вони бояться іспиту і конче хотять щось мати при собі для оборони.

Її товаришки ахнули.

— Ах, це цікаво! То ви є маскоткою, що приносить щастя?

Мілерівна легко почервоніла:

— Так мене навіть деякі називають.

Новина поширилась по цілому домі. Шеф був дуже забобонний, а це мало вплив на його співробітників. Настрій серед усіх поправився. Перший, що скористав із такої зірки, яка приносить щастя, був возний Франц. Він просив Мілерівну витягнути йому льос напередодні великої вигри.

І справді возний на другий день виграв. Хоч і небагато, але досить, щоб усі у фірмі „Рааґ" заметушились. Усі поводилися з Мілерівною дуже чемно. З особою, що приносить щастя, не можна інакше! Хоч прокурист Райтер кепкував собі із „щастя", але в суботу щезли серед таємничих обставин бюрові рукави Мілерівни і знайшлись аж тоді, коли прокурист зпізнившись як звичайно прийшов до праці: — він передав їй ці рукави разом з китицею рож. Ціле бюро довідалось, що пан прокурист виграв минулої ночі якусь більшу суму у карти в клюбі.

Фірма „Рааґ і Син" користала щораз очевидніше зо своєї „маскотки". Переговори з паризькою фірмою Діваль, що почались безвиглядно, нараз закінчились з великим успіхом: французи згодились увійти у тісну спілку з віденцями. Треба було тільки списати формальну умову. І було ясно, що шеф вибираючись до Парижа не взяв із собою досвідченої машиністки, а Мілерівну. Ніколи ще Еміль Рааґ не їхав так самопевно. Поїзд ніде не спізнявся, митна контроля була легка, у поїзді був окремий вигідний переділ.

Шеф фірми ввійшов з погідним усміхом до нотаріяльної канцелярії, де треба було списати умову. Після кількох вступних речень, він звернувся до своєї машиністки:

— Панно Мілер! Прошу мені подати білянси.

Зірка відчинила течку з актами і передала шефові папери. Він перекинув їх і здрігнувся:

— Що це таке?! Цеж списи наших довгів, саме те, чого ті панове не повинні бачити. Де наші білянси? Подайте мені зелену папку.

— Зелену?...

— Но так, ту, яку я вам приготовив на дорогу.

Мілерівна почала хлипати:

— Я думала... я замкнула її назад до каси.

— Алеж я сказав вам виразно...

— Я була така схвильована... така несподівана подорож...

— Чи ви уявляєте собі, що ви наробили? Ніхто крім мене не знає шифрованої цифри, яка відчиняє касу. Наша подорож пропала. Ми мусимо вертатись до Відня. Яка компромітація.

Він звернувся до представників фірми Діваль з холодною чемною міною:

— Вибачте, мої панове, за таку неприємність. Моя секретарка перемішала течку і не взяла потрібних паперів. За три дні я буду тут назад.

І глянувши на секретарку злобним оком, додав:

— Але вже з іншою секретаркою!

***

Мілерівна сиділа знову перед своєю машинкою з червоними очима, вся бліда. Все довкола неї мовчало, як у перших днях її праці в цьому бюрі. Всі стратили довіря до її щастя. Коли вона одного дня збиралась до дому вполудне, підійшов до неї возний і сказав попросту:

— Ого, панночко! Довго вже ви тут місця не загрієте. А не забудьте за мою винагороду... бодай на чай. Я таки добре крутив... і за бонбонієрку подбав і за свою вигру на льотерію збрехав... і щастя ви мали, що пан прокурист якось виграв у той день, коли взяв собі ваші рукави до клюбу як талісман. Та тепер уже далі не піде!

Та заки дівчина спамяталася, що їй відповісти, до великої салі вбіг молодий Рааґ усміхнений:

— Панно Мілер! — і розмахував ґазетою — я завсіди вірив у вас! Уявіть собі, що ті Дівалі — банкроти. Якби ми були в Парижі зробили з ними умову, то ми тепер лежалиб разом з ними! Вам належиться тепер подвійна плата! Ви справді патронка нашої фірми.

Перекл. В. Г.

ЗА ГЛИБШИЙ ЗМІСТ

Чи хорові виступи, аматорські вистави, фестини, пікніки, вечерниці й уся т. зв. культурно - освітня праця є вистарчальними для громади в теперішніх часах? Таке питання ставить краєвий „Наш Прапор" і відповідає, що така праця була вистарчальна в часах до світової війни, коли треба було нам перетворювати невиразну етноґрафічну масу у свідому українську націю. Тоді вишивана сорочка й жовто-блакитна стрічка, що то їх видно було на тих вечерницях, концертах чи фестинах, відгравали велику ролю. Та тепер настали інші часи. Тепер усю увагу треба звертати на **зміст.**

На цю тему читаємо в згаданім часоисі таке, що й далосяб пристосувати і до нашого життя в Америці. Ось воно;

„В нас у багатьох громадах до нині покутує той типовий для ментальности довоєнного українця погляд, що культурно - освітня праця має основуватися на назверхнім документуванні українства почерез вишивки, чи національні краски, або почерез дешеві, позбавлені більшої вартости імпрези у виді фестинів, аматорських вистав, чи вечерниць. Правда, такі імпрези мають своє значіння, але ніяким чином вони не сміють становити змісту культурно - освітньої діяльности. Такі формальні, назверхні обяви просвітянської праці ніяким чином не причиняться до розросту культурно - освітньої праці, а навпаки, її розводнюють, позбавляючи властивого змісту і цілі. Одиноким оправдуючим тут моментом може бути те, що, мовляв, такі імпрези притягають людей. Це в засаді правдиве. Але треба тямити, що на довшу мету, воно шкодить, бо відводить від дійсної культурно - освітньої праці, якої виявом повинно бути поглиблення своєї орґанізаваности, поглиблення тих усіх ідей, що то проводять у нашій національній чи суспільній роботі та її проявам. Ніяк не хочемо тут висказувати погляду, що прим. вечерниці чи аматорські вистави зайві й некорисні. Ми лиш бажаємо ствердити, що під сучасну пору по наших громадах культурно-освітня діяльність повинна заперестати оповиватись плащиком дешевих національних вартостей.

„Сьогодні зорґанізована, свідома українська громада повинна зрозуміти духа часу, який велить народові поглиблювати свої національно - громадські, цінности, плекати характери, сталити волю та поширювати круг своїх громадських ідей. Українська громада повинна зрозуміти, що час пасивного культурницького просвітянства з його неглибокою психікою минув безповоротно, а на його місце прийшли часи, де треба замісць хвилевого „фаерверку" дати реальну працю, яка у висліді дасть сильну, здисциплиновану національну душу.

Але, на жаль, мало в нас сьогодні громад, що розуміли цей наказ хвилі. В більшості наші люди вдоволяються хвилевими успіхами у виді малодаючих імпрез, фестинів, чи маловданих аматорських вистав, думаючи, що це їхне дійсне завдання. І коли так думають, то помиляються, бо дійсна культурно-освітня праця має на меті не форму — легку, гарну й дешеву, але поважний, глибокий зміст: перевиховати націю та вщепити в неї такі ідеали, завдяки яким зумілаб вона перетривати часи найгіршого лихоліття та діждатися кращої майбутности".

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ

АСТОРІЯ, Л. АЙ.

Поширюймо ряди У. Н. Союзу в Америці.

Хто прочитав уважно фінансовий і рекордовий звіт У. Н. Союзу з липня ц. р., той, без огляду на його особисті переконання відносно всіх наших запомогових орґанізацій в Америці, мусів признати, що наш Український Народний Союз це вже собі не звичайний „гурток заточенців", але модерно ведена, солідна наша запомогова орґанізація в Америці, яка має 22,307 дорослих і 8,020 малолітніх членів, чи разом усіх 30,327 членів і $4,208,485.32. Це вже не маловажна собі річ, якесь льокальне товариство, але могутня українська фінансова інституція. Наша еміґрація може бути горда на цю інституцію. Це сороклітній білянс невсипущої, мозольної орґанізаційної праці нашого громадянства в Америці.

Чому якраз наша асторійська громада порушує отсею дорогою цю справу прилюдно? Тому, що між іншими і в нашій громаді знаходяться ще такі громадяни, котрі дотепер мають те переконання, що, мовляв, ліпше сидіти вдома, нікуди не ходити і ніде не належати, а лише нарікати в гурті своїх найближчиж знайомих, що ми, українці в Америці, до ніякої орґанізаційної праці не надаємося, що нічого модерного ми тут не маємо та нічим, поза старокраєвими справами, ми тут не цікавимось.

Фактично людям цього роду не хочеться нікуди належати і не хочеться глянути на справи широко відчиненими очима й побачити правду. Вони все критикують і їх критику можна схопити в такі точки:

1. Не хочеться мені ходити на ваші монотонні збори. 2. Не хочеться мені ходити на ваші безнастанні пікніки, балі й імпрези. 3. Не хочеться мені належати до ніяких ваших Союзів, бо в американських „іншуренсах... числять дешевше. 4. Американські компанії присилають мені стало свого аґента за вкладками до хати. 5. В американських компаніях, зчасом, ще за свого життя можу отримати свої гроші назад. І так у безконечність...

Чи може в таких випадках наш пересічний урядник, перетяжений буденною працею, переконати такого громадянина, що й наш У. Н. Союз виплачує грошеві звороти ще за життя, уділяє вразі потреби грошеві позички своїм членам, не числячи вже грошевих запомог вразі каліцтва чи недуги члена?

Може, але до того треба доволі вільного часу, доброї волі і трошки посвяти...

Щоб цьому зарадити, наш відділ ч. 5 У. Н. Союзу в Асторії, Л. Ай., підчас відділових зборів 21. серпня ц. р. вибрав до помочі місцевим урядникам у проєднуванні нових членів ще й **місцевого орґанізатора.**

Отже хто з наших місцевих українських громадян не є ще членом У. Н. Союзу, а бажав би собі запізнатися зо справою нашої орґанізації ближче, то хай зволить віднестись особисто чи листовно на адресу нашого орґанізатора, а негайно отримає всі потрібні йому інформації щодо членства, обовязків та користей, якими всі члени Українського Народного Союзу користуються.

Адреса орґанізатора: Michael Biela, 32—32, 44th Street, Astoria, L. I., N. Y.

За відділ ч. 5 У. Н. Союзу в Асторії, Л. Ай., Н. Й.:

Іван Сидор, голова;
А. Климишин, скарбник;
Павло Барнич, секретар;
Михайло Беля, орґанізатор.

З ДНЯ

СОВЄТИ ТАКИ „ПОСТУПАЮТЬ".

Хоч як чорно представляють справи з Совєтами, то проте слідний і в них „поступ". А на доказ цього подамо таке:

Ми вже тому пятнацять літ говорили, що Каменев, Зіновєв, Бухарин, Радек, Раковський і інші, що були тоді в Совєтах при владі, це бандити, злочинці, чужі аґенти, вороги народу. А большевики тоді доказували, що це „найрозумніші, найідейніші, найбільші приятелі народу". Та минуло пятнацять літ і ось ми бачимо, що большевики повторяють те, що ми вже так давно говорили. Чи не „поступ"?

Або візьмім хочби Криленка, чи Тухачевського. Хібаж ми не говорили, що перший це шубравець, а другий бандит, та що обидва заслугують на те, щоб їх повісити? Бігме, говорили. Але большевики тоді не слухали нашої доброї ради і вихваляли першого та другого, називаючи їх „героями революції". Минуло трохи часу і большевики зробили так, як ми радили. Хібаж це не „поступ"?

Підім ще трохи далі. Хіба ми не говорили, що совєтська влада жорстоко розправляється з селянами, що розстрілює селян за збирання колосків на полі, або за те, що хтось-там напився молока при доєнні коров? А вжеж, що говорили. А що тоді нам відповідали, наприклад, УЩВісти? Чи не говорили, що ми „прокляті фашисти, аґенти Гітлера, продажні капіталісти, зрадники народу, які хочуть підкопати сердечну робітничо-селянську владу"? Говорили, бігме, говорили. А щож тепер говорить сам Вишинський, головний прокуратор СССР? Говорить точнісінько те саме, що ми тоді говорили, і признає, що влада разстрілювала селян за збирання колосків і за випиту склянку молока. Так, признає, та ще як признає!

Цікаве тільки, чи большевики пізнають, що й Сталін і його теперішні поплечники теж бандити.

ГУМОР У РИСУНКАХ.

Підчас війни часописи аліянтів рисували німецького кайзера, як він сидить на тарелі, задер ноги догори, в одній руці держить вилки, а в другій ніж, і так кусок за куском витинає мясо зо своєї власної шинки і поїдає. Тим рисунком згадана преса хотіла представити брак харчів і голод у Німеччині.

Тепер французька преса принесла також цікавий рисунок, але вже на іншу тему: Перед дзеркалом стоїть Сталін і, підкручуючи вус та вдивляючись хитрими азійськими очима у свою подобу, говорить: „Ей, Йосифе, Йосифе! Мені здається, що ти хочеш мене зрадити".

Цікавий це риснуок. Недаром кажуть, що „фотоґрафія рівняється десятьом тисячам слів".

ОСЬ, ДЕ ПРИЧИНА!

Раз писав один читач „Свободи": „Скажіть мені, чому це так є, що один або два большевики, які прийдуть на наш національний мітінґ, або на якийсь відчит, потраплять так сколотити присутніми, що нераз доведуть до розбиття зборів? І всі ми бачимо, що їх є тільки один, два, а нас сто або двісті і проте їм удасться сколотити цілими нарадами".

Питання це тяжке і довший час важко було на нього знайти відповідь. Та ось у „Ню Йорк Таймсі" з 23 серпня ц. р. появилася новинка, яка до певної міри дає ключ до розвязки. Ця новинка звучить:

„Минулої ночи зухвалий смердюх (сконк) з консервовою бляшанкою на носі, безпардонно походжав собі по вулиці, не звертаючи уваги на окруження. Побачивши це, шофери відразу наступили ногою на гамульці і в одній мінуті пристанули два пасажирські боси та 25 автомобілів. Смердюх не звертав на це ніякої уваги й уступився з вулиці щойно тоді, коли йому захотілося".

ПО СТОРОНІ ЖІНОК.

Пише один з читачів „Ню Йорк Таймсу", в числі з 26 серпня, таке:

„Ваші вчорашні завваги у звязку з назначенням ґубернатором Алабами, Ґрейвсом, своєї жінки до федерального сенату, доказує, що ви або реакціонер, або економічний рояліст. Ви не визнаєтеся в справах, бо інакше зналиб, що вже недалекий той час, коли сенат буде складатися з половини жінок, а найвищий суд на девять членів буде мати пять жінок.

„Кожний знає, що жінки мають стількиж розуму, що й чоловіки. А хіба не говорив президент Рузвелт у Ронок, що щоб правити цим краєм, то не потрібно мати досвіду і вищої освіти? Потрібно лиш прочуття, а кожний знає, що жінки мають таке саме добре прочуття, як чоловіки.

„Ви також переочуєте факт, що хтось раз згадав, що пані Рузвелтова може прийти як наслідниця по чоловіку. Коли би була гостра опінія проти того, щоб президент Рузвелт третій раз кандидував на свій уряд, то тоді дійсно можна би було поступити так, як алабамський ґубернатор, який назначив свою жінку до сенату і в той спосіб заховав у родині і ґубернаторство і сенаторство, задоволяючи кожного, крім хіба якихсь дуже норовистих критиків".

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Зачинається шкільний рік.

В кого бється щире українське серце, той певно з початком шкільного року думає теж і про українську школу в Америці. А що шкільний рік уже наближається, то думаємо, що є вказане пригадати нюйорському громадянству, що вже четвертий рік ведеться зразково українська школа під зарядом сестер василіянок при укр. греко-кат. церкві св. Юрія при семій вулиці. Справа школи — це загально-народня справа. Ню Йорк це репрезентаційна українська громада і репрезентаційною повинна бути й українська школа. Хто ввійде до нашого шкільного будинку, той певно завважить зразковий порядок, як теж переконається, що наука відбувається при деннім світлі й у свіжім повітрі, та що діти вчаться дійсно пожиточних річей, виховуючися в релігійнім і національно-українськім дусі. Платня за науку мала, доступна для кожного, а бідні діти побирають науку даром. Шкільний комітет намагається добувати гроші при допомозі ріжних імпрез і докладає всіх зусиль, щоб вдержати цю школу. А тепер черга на родичів, щоб не забували за свій обовязок післати свої діти до своєї рідної школи.

Шкільна Управа.

Славний актор стрінув у каварні товариша по званні, з яким не живе в надзвичайній приязні. На привіт простягає руку, та тамтой бере свою остентаційно назад.

— Не бійтеся, пане, талант то не тиф! — відповідає славний актор.

ІСТОРІЯ КИТАЙСЬКО-ЯПОНСЬКИХ ВІЙН

„Провідною думкою" всіх війн, що їх Японія вела з Китаєм від найдавніших часів аж до війни з 1894—1895 року, була справа Китаю. Півострів, відомий з ґеоґрафії під назвою Кореї, до X-го століття звався Чао-Гсієн. На початку II. століття після Христа були на цьому півострові три маленькі держави: на півночі Корея (відси назва краю), на південному заході Паікче, на південному сході Сілля. Ця остання держава, що лежала найближче Японії, була тереном частих японських виправ. В одній з тих виправ коло 200-го року по Христі, як каже японський переказ, держава Сілля зовсім піддалася японській зброї. На цій події, зрештою непотвердженій історією, японці основували відтепер свої претенсії до Кореї.

В 656-тім році держави Корея і Паікче виступили проти Сіллі, яка візвала помочі китайців. Рівночасно на поміч державі Паікче прийшли японці і тоді вперше стрінулися на полі бою з китайцями (658—600 року).

Зчерги стрінувся Китай із Японією як із ворогом підчас монгольських завойовницьких походів. Кублайхан після завоювання Китаю хотів поширити свою владу і на японські острови. В 1271 році зажадав оконечно від японців, щоб зложили йому присягу на вірність. Як японці відмовилися, постановив уладити виправу проти Японії. В 1274. році відплила до японських берегів монгольсько-китайська фльота: 300 кораблів. Японська фльота побила їх тяжко під Цушімою. Також друга спроба (1281 року) із 900 кораблями покінчилася невдачно: тайфун знищив кораблі, а їх залога згинула з рук японських лицарів. У 1284 році Кублай, не зважаючи на попередні неуспіхи, приказав свому головно-командуючому Афагаі підготовити нову виправу, та два роки пізніше закинув цю думку, бо китайці відмовилися взяти участь у війні.

Від того часу до кінця XVI. століття японці жили в згоді з Китаєм, коли не брати під увагу нападу японських піратів на побережжя Китаю. Коли в Японії прийшов до влади ґенерал Тойотомі-Гідейоші (1536—1598), почалася нова доба у взаєминах між Китаєм і Японією. Гідейоші під впливом своєї честилюбности великого вожда та щоб відвернути увагу неспокійних японців від державних справ, задумав завоювати Китай. Тому старався намовити короля Кореї, щоб дав йому поміч у задуманій війні. Коли Корея відмовилась дати поміч, пішов походом на Корею в 1592. р. Японці перебігли всю Корею, винищили населення, столицю перемінили в руїни. На спогад перемоги висипали в Кіото могилу з обрізаних носів і вух корейців. Корейці візвали тоді на поміч китайців. Китайці потерпіли зпочатку на суші в 1592. р. велику невдачу, та рік пізніше перемогли японську фльоту.

В 1597. році японські відділи знову напали на Корею. Несподівана смерть Гідейошія (1598 року) припинила японські завойовницькі пляни. Китайці прогнали японців із Кореї.

Майже триста літ китайсько-японських взаємин не закаламутило ніяке непорозуміння. Була лише виправа на острови Рію-Кію (по китайськи Лін-Чін) у 1609 р. Острови ті поправді були незалежні, одначе від 1372. року платили данину, залежно від обставин: або Китаєві або Японії. В 1874. році японці у звязку з убивством 66 людей з Рію-Кію на побережжі Формози, пригадали собі про ті острови та зажадали від Китаю, щоб признав протекторат Японії над Рію-Кію. Всеж таки володар Рію-Кію і далі платив данину Китаєві. В 1876. році японці здетронізували його і три роки пізніше заняли острови й анектували їх, хоч не полагодили тієї справи формально з Китаєм.

В тім самім часі виринув знову спір за Корею. Корея, в дійсности незалежна, так як і острови Рію-Кію, платила здавна данину Китаєві, а часто теж, хоч неправильно, платила і Японії. Відколи в Китаю стала володіти манджурська династія, Корея щораз рідше посилала данину Японії, аж вкінці в 1811. році зовсім перестала платити. Після 1868. року цісарський уряд Японії зажадав від Кореї, щоб правильно платила данину та щоб признала зверхність Японії з титулу виправи Гідейошія. Коли Корея відкинула ці домагання, Японія вислала в 1875. році кораблі та силою примусила Корею, щоб признала Японії спеціяльні торговельні привілеї. Корейці дуже ненавиділи японців за їх часті виправи на їх рідний край. Ця ненавість вибухла з великою силою в повстанні в південній Кореї (в травні 1894. року) проти чужинців. Корейський уряд зажадав помочі Китаю. Китай вислав 5,000 вояків. Японія відповіла на те так, що висадила свої відділи та не хотіла вже їх забрати з Кореї після здавлення повстання. З того прийшло до непорозуміння між Китаєм і Японією, що вкінці довело до збройних сутичок і до формальної війни (1. серпня 1894 року) До шістьох місяців японці зовсім розбили китайців. Переможна Японія одержала на основі миру, заключеного 17. квітня 1895. р. в Шімоносекі, крім 200 міліонів таелів відшкодування, Формозу та Пескадорські острови і протекторат над тією частиною Манджурії, яку заняла при кінці війни.

Від корейської війни Японія не вела „війн" проти Китаю: здобуття Манджурії, Монголії, Джеголю, Чагару й дальший похід у глибину Китаю відбувалися без формального виповідження війни.

— Скільки коштує скок із легкопадом?

— Десять долярів.

— А коли легкопад не отвориться?

— Дістанете ваші гроші назад.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ТРАҐІЧНІ ВИПАДКИ В СЕЙНТ КЛЕР, ПА.

Дивно, що в нашій околиці є стільки наших людей, серед яких є багато таких, що то вміють щонебудь описати, а вісток з нашої околиці в часописах мало. А трапляються тут деколи цікаві річи, траґічні і комічні.

От і тепер тут у Сейнт Клер стався страшний випадок. Один поляк, Антоні Стаднік, сидів собі з родиною на ґанку, начеб нічого не було. Втім біля десятої години він відійшов, а за пару хвиль роздався страшенний вибух у його городі. Люди позбігались і побачили жахливу сцену: зо Стадніка лишилася тільки голова і трошки з горішньої частини тіла. Решту, враз із нутрощами, порозкидало по деревах і чужих городах, що аж страшно було дивитися. Той чоловік пішов собі під дерево, положивсь і поклав біля себе десять кавалків динаміну і „сфаерверкував" себе.

А що властиво цікаве, то те, що це вже четвертий випадок у нашій оселі, а всі поляки. Передтим один застрілився з револьвера; то той шкоди не наробив, бо пішов собі на цвинтар. Другий випадок, то ніхто добре не знае, як це сталося. Бо чоловік збирався до роботи, а в той час у пивниці експльодувала пачка з динамітом і його розірвала на шматки, як також рознесла половину хати. Той був молодий, нежонатий. Третій був старий. Дав дитині 10 центів і післав її до склепу, щоб йому не перешкоджала, а сам пішов на другий поверх, прилучив собі дріт від радія, а на живіт наклав динаміту. Йому також нутрощі порозкидало по цілій хаті, але шкоди мало наробило.

Четвертий також пішов на цвинтар, узявши з собою динаміт. Тому тільки голову відірвало, але шкоди не було. Найбільше шкоди наробив таки той перший, якого нутрощі порозкидало по чужих городах так, що знищило ярину й овочі.

Подав **А. С.**,
Сейнт Клер, Па.

— Наскільки я добре поінформований, то ваш чоловік є консулем.

— Цезар був консулем; мій чоловік є ґенеральним консулем.

—o—

Перешкода.

— Чи пан директор є?

— Нема.

— А коли вернеться?

— Не знаю. Присуд оголосять пополудні.

ШІСНАЦЯТИЙ КОНҐРЕС МІЖНАРОДНЬОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ „ПАКС РОМАНА"

(Надіслане Українським Бюром у Лондоні).

Цього року відбувся в Парижі конґрес „Пакс Романа" з нагоди Міжнародньої Вистави. Він тревав від 24 липня до 2 серпня. Прибуло біля 700 делеґатів від сотень студентських католицьких орґанізацій зо всіх сторін Европи і за моря.

Українська делеґація складалася з десятьох членів, які заступали дві орґанізації, що є членами: товариство українських студентів-католиків „Обнова" у Львові та „Ліга української католицької молоді Америки й Канади".

Сам конґрес попередили студійні (наукові) дні, які відбувалися в селі Буфемон біля Парижа, в одній з жіночих колеґій, і мали характер інтелектуальних реколекцій. Тревали вони від 24—28 липня. Темою тих нарад було практичне питання „Освіта католицького студенства на ґрунті професійному, культурному та соціяльному". Рівночасно з тим обговорювано проблеми внутрішньої співпраці між поодинокими федераціями та самим міжнароднім секретаріятом „Пакс Романа", якого осідок знаходиться вмісті Фрідбурґу, у Швайцарії, де є також і знаний католицький університет.

Щоденні Служби Божі та вечірні доповнювали програму праці. В Буфемоні було шість українців-делеґатів. Щодня правлено українську греко-католицьку св. Літургію, до якої служили рівночасно всі делеґати. В день празника Патрона України, св. Володимира Великого, відправлено офіційну Службу Божу для всіх учасників, з відповідними поясненнями.

Українське товариство „Обнова" одержало вдруге провід Секретаріяту Уніїної Праці, т. зв. „Про Оріенте", який має за завдання інформувати всі орґанізації, сфедеровані в „Пакс Романа", про працю на місійному терені для зєдинення Східньої Церкви з Західньою. Головою цього секретаріяту став д-р Микола Чубатий, професор Української Богословської Академії у Львові.

Властивий конґрес відбувся в Парижі. Програма його складалася головно з репрезентаційних функцій.

Крім офіційної української делеґації, яка складалася з десятьох членів, були на конґресі ще два українці із Закарпаття, які звідомих причин не входили офіційно в склад української делеґації.

Привіт конґресові від українського католицького студентства передав о. д-р І. Гриньох, професор Української Богословської Академії, зазначуючи, як дуже цікавиться українське студентство міжнароднім студентським католицьким рухом і як дуже його дотикає тема, що має бути предметом нарад конґресу, а саме „Безробіття покінчених університетських студентів та можність приміщення їх у місійних місцях нових країв". Спеціяльно передає українське студентство привіт католицькій Франції та господарям конґресу, з якими лучать їх старі дружні звязки ще з наших княжних часів, коли княгиня Анна Ярославна стала дружиною французького короля Генриха II.

Від „Ліги української молоді Америки і Канади" витав конґрес п. М. Граб, оправдуючи рівночасно президію „Ліги", яка, з огляду на власні реґіональні зїзди в Америці й Канаді, не могла вислати когось зо своїх членів до Франції. П. Граб заявив в їх імені, що американські й канадійські українці незвичайно раді, що можуть співпрацювати з рештою католицької молоді над здійсненням своїх девіз „Для Бога й Батьківщини".

В програму конґресу входила також торжественна відправа Соборної Служби Божої в українському обряді в сослуженні трьох священиків у великій базиліці Пресвятого Серця Христового на Монмартр у Парижі. Підчас св. Літургії український хор співав частини Служби Божої укладу Кошиця. Українська відправа припала всім присутнім делеґатам і гостям дуже до вподоби і велика частина з них приступила до св. Причастя під двома видами. Паризька католицька преса дуже тепло писала про цю відправу.

На закінчення конґресу всі делеґати вирушили, щоб зложити шану на могилі Невідомого Французького Вояка. Голова конґресу зложив вінок на гробі та запалив вічний вогонь, який йому подали двоє дівчат: одна в болгарському, а друга в українському гуцульському національному строю. Біля могили повівали два прапори: один французький, другий український.

Наступний конґрес „Пакс Романа" відбудеться в місті Блед у Словенії (Югославія). Орґанізують його словінці разом з хорватами. Президентом конґресу вибрано цього року словінця. Провідною темою нарад буде „Небезпека комунізму та завдання католицького студентства супроти цеї небезпеки". Українські орґанізації роблять заходи, щоб один з програмових рефератів передано українцям.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ.

З ювилею на будову читальні в селі Стрілки, пов. Бібрка.

З нагоди 25-літнього ювилею щасливого подружого життя громадян Максима й Анни Гаврищків їх діти влаштували їм несподівану гостину, на яку прибуло досить поважне число громадян. Підчас забави забрав слово Петро Рогоза і, побажавши ювилятам всього найкращого, попросив приявних не забути при тій нагоді також про рідне село, в якому розпочали будову читальні „Просвіти" і до американських односельчан звертаються з проханням про поміч. Вслід за тим переведено збірку, якою занялися панна А. Паликій й пані Квасній. Жертвували: Катерина Канюка $2; по $1: М. Гавришко, К. Красній, М. Скалоцький, М. Палажій, С. Максимів, І. Юзва, М. Куль, К. Джекобсон, П. Рогоза, П. Бескид; по 50 ц.: І. Сойка, К. Брезович, К. Портер; М. Наумович 45 ц.; по 25 ц.: А. Мартинів, А. Скалоцька. Решта дрібними. Разом $14.55.

Листа з проханням з рідного села одержав гром. П. Черкас і з ним удався до односельчан, що перебувають у Трентоні, Н. Дж. Вони вибрали комітет, до якого ввійшли: П. Черкас, голова, П. Рогоза, касієр, А. Кривий, секр.

Цей комітет просить односельчан із села Стрілки, пов. Бібрка, що перебувають в Америці, надсилати ласкаво свої жертви на ту ціль. Жертви можна слати або на руки касієра П. Рогози, 778 Beatty St., Trenton, N. J., або просто до села на руки о. Левка Ващука, який є головою краевого комітету будови.

Йосиф Квасній.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ТАРЗАН І БОГИНЯ МАЇВ.

(101)

Перескакуючи каміння у шаленім бігу, Тарзан зближався до святині „зеленої богині". То тут то там йому дорогу заступали маянські вояки, але він відтручав їх набік, а сам біг далі. Раз заступили йому дорогу кільканадцять маянців, яких він оминув хитрощами: він нібито пустився просто на них, але в останній секунді вминув їх і побіг боком.

Ще кілька хвиль і він опинився у підніжжі святині. Не роздумуючи довго, він скочив на підмурівки, бо святиня була побудована в пірамідальній формі і мала сходи, по яких зручний чоловік міг легко бігати. Як уже згадано передтим, маянці були фізично дуже сильні, але не були такі зручні як Тарзан. Також вони поволіше думали.

Діставшись на ширшу галерію, Тарзан біг усе вперед і вперед. Кілька разів він проминув якийсь чорний отвір, але уважав за відповідне оминати його. Аж вкінці він прибіг до місця, де тих чорних отворів було більше. Кинувши оком на них, він побачив, що там стоять маянські сторожі. Ще кілька хвилин і він натрапив на цілий гурт.

Обернувшись, він побачив позаду себе також цілий гурт кремезних маянців. Втікати не було як. Треба було знов розпочинати боротьбу, і то серед значно гірших обставин. Він скинув чотирьох маянців на землю, але решта маянців перемогла його і, скрутивши його руки взад, стягнула його на землю. Перший раз Тарзан відчув на собі їх страшенну силу.